

Sygn. akt III AUa 2607/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Pietkun SSA Ireneusz Lejczak
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2014 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku Akademii (...) we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanego R. M.

o ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji Akademii (...) we W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 9 września 2013 r. sygn. akt IX U 673/13

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział we W. decyzją z 29 stycznia 2013 r. stwierdził, że R. M. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia u płatnika składek Akademii (...) we W., podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 października 2004 r. do 17 października 2004 r.

Na skutek odwołania wniesionego przez Akademię (...) we W. sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy we Wrocławiu, który wyrokiem z 9 września 2013 r. oddalił odwołanie i zasądził od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następujący stan faktyczny:

Zainteresowany R. M. był zatrudniony w Akademii (...) we W. na podstawie umowy o dzieło w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji.

Przedmiotem zawartej umowy pomiędzy Akademią (...) a zainteresowanym było przygotowywanie i prowadzenie zajęć dydaktycznych objętych planem studiów z przedmiotu „ergonomia” dla studentów II roku wydziału Architektury Wnętrz.

Poza zdobyciem wiedzy teoretycznej, nauka polegała, na jej zastosowaniu w praktyce. Studenci uczyli się m.in. jak kształtować środowisko pracy, jak projektować środowisko pracy – mikroklimat, oświetlenie.

Zajęcia odbywały się na terenie Akademii (...) w salach komputerowych w związku z koniecznością przygotowywania wizualizacji i symulacji, które studenci wykonywali indywidualnie.

Nauczanie odbywało się w ustalonym w umowie terminie tj. od 1 października 2004 r. do 31 maja 2005 r., na podstawie opracowanego harmonogramu zajęć oraz zgodnie z obowiązującymi standardami ramowymi programu studiów.

Harmonogram zajęć został opracowany przez zainteresowanego w oparciu o dostępną literaturę, w tym materiały naukowe, materiały pochodzące z konferencji naukowych, jak i wiedzę, jaką zainteresowany uzyskał od profesorów zatrudnionych na Politechnice (...), którzy byli wykładowcami ww. przedmiotu.

Zainteresowany w ramach prowadzenia zajęć dydaktycznych udostępniał studentom materiały dydaktyczne, aby mogli oni uzyskać niezbędną wiedzę teoretyczną.

Studenci byli zobligowani do podpisywania listy obecności, która była dowodem ich obecności na zajęciach.

Celem zawartej między stronami umowy było nauczanie ww. przedmiotu, z zakresu, z którego wykładowca był specjalistą, w zależności od liczby godzin, na które wystosowywała zapotrzebowanie szkoła wyższa.

Wynagrodzenie za wykonane umowy było rozliczane wg stawek godzinowych, zatem to nie stopień zaznajomienia słuchaczy z wiedzą właściwą dla danego przedmiotu, a liczba przepracowanych godzin determinowała wysokość osiąganego przez zainteresowanego przychodu. To właśnie ten element był akcentowany w umowie jako miernik wynagrodzenia.

Wiedza i umiejętności studentów były weryfikowane w oparciu o przeprowadzane sprawdziany z wiedzy teoretycznej, jako projekty. Suma uzyskanych ocen była podstawą do uzyskania oceny końcowej.

Cechą umowy było to, że wykonujący umowę nie mógł decydować samodzielnie o miejscu i czasie jej wykonywania. Czynności podejmowane w celu jej realizacji miały miejsce w określonych odstępach czasu, w godzinach pracy uczelni. Grupy studentów, którzy korzystali z ww. zajęć dydaktycznych obejmowały jedynie studentów II roku studiów i liczyły od 10 do 15 osób.

Przeprowadzenie wykładu było częścią procesu dydaktycznego, który jest złożony i długotrwały, a w ramach którego student osiąga odpowiednią wiedzę i stanowi to czynność powtarzalną.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w okresie od dnia 17 maja 2011 r. do 19 października 2011 r. (z przerwą od 24 maja do 27 maja 2011 r., od 7 czerwca do 27 czerwca 2011 r. i od 1 lipca do 5 września 2011 r.) przez Wydział Kontroli Płatników Składek ZUS Oddział we W. u wnioskodawcy Akademii (...) stwierdzono, że wnioskodawca nie dokonał

prawkładowego zgłoszenia zleceniobiorcy R. M. do obowiazkowych ubezpieczen spolecznych (emerytalnego, rentowego i wypadkowego) oraz ubezpieczenia zdrowotnego z tytulu wykonywania pracy na podstawie umowy o swiadczenie uslug obejmujacej okres wskazany w zaskarzonej decyzji.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznal, ze odwolanie wnioskodawcy jest bezzasadne. Sąd wskazal, ze spór miedzy stronami dotyczy charakteru umowy zawartej przez wnioskodawce z zainteresowanym R. M.. W ocenie tego Sądu, umowa ta nie nosila charakteru umowy o dzieło, zobowiazujacej do wykonania okrešlonego rezultatu. Zainteresowany przeprowadzajac zajecia dydaktyczne z zakresu „ergonometrii” realizowal typowà umowê starannego dzialania. Charakter czynności wykonywanych przez zainteresowanego pozostaje w sprzeczności z istotà umowy o dzieło.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, ze do obowiazków zainteresowanego w ramach zawartej z Akademià (...) umowy nalezalo przeprowadzenie w Akademii (...), w okrešlonym miejscu i czasie, zajec dydaktycznych opartych na sporzadzonym przez zainteresowanego programie dydaktycznym, który odpowiadal standardom ramowym programu studiów. Przedmiotem tych umów bylo przekazywanie okrešlonych informacji – wiedzy z zakresu ergonometrii, w ustalonych w umowie okresach czasu, a wykonywane czynności byly powtarzalne w zakrešlonych umowà granicach czasowych. Obowiazkiem zainteresowanego bylo dołozenie wszelkich starań, aby osiagnac zamierzony rezultat.

Sąd pierwszej instancji ocenil, ze w przypadku przeprowadzenia cyklu wykladów nie wystepuje żaden rezultat uciešniony w jakiegokolwiek postaci. Jest to wyłacznie staranne dzialanie wykonawcy umowy, który stosownie do posiadanej wiedzy, ma ją przekazac studentom. Wygłoszenie wykladu nie powoduje samoistnego zrealizowania celu umowy w postaci nabycia pewnej wiedzy przez studentów. Zainteresowany przystepujac do wykonania umowy nie mial pewności, czy pomimo dołozenia wszelkich starań, uzyska zamierzony efekt. Sąd ten zwrócił równiez uwagę na to, ze zainteresowany nie mial swobody w wyborze miejsca i czasu procesu dydaktycznego. Godziny lekcyjne odbywaly się wedlug planu ustalonego przez Akademià (...), a wynagrodzenie przyslugiwalo zainteresowanemu wedlug stawki godzinowej, za samo "staranne dzialanie", a nie za konkretny rezultat w postaci nabytej, pewnej wiedzy studentów i mialo charakter okresowy.

Zdaniem tego Sądu, stosunek prawny łączący wnioskodawce z zainteresowanym nie jest umowà o dzieło, poniewaz charakter pracy nauczyciela jest typowà uslugà starannego dzialania, polegajacà na wykladaniu wiedzy uczniom na zajeciach oraz na przygotowywaniu się na te zajecia. Biorac pod uwagę brak sprawdzonego i konkretnego rezultatu nabytej wiedzy, Sąd przyjal, ze zawarta z zainteresowanym umowa byla w istocie umowà o swiadczenie uslug, do których na podstawie art. 750 k.c. nalezy stosowac przepisy regulujace umowê zlecenia.

Sąd Okręgowy wskazal, ze zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz art. 12, art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 pazdziernika 1998 r. o systemie ubezpieczen spolecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 j.t.), oraz art. 66 ust. 1 lit. e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o swiadzeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 ze zm.), obowiazkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, ubezpieczeniu wypadkowemu oraz zdrowotnemu podlegaja osoby wykonujace prace na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o swiadczenie uslug, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczace zlecenia. Za takie osoby placi się takze w myśl art. 104 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415 j.t.) obowiazkowe skladki na Fundusz Pracy. Obowiazek zgłoszenia do ubezpieczen spolecznych spoczywal, w myśl art. 36 ust. 1 i 2 w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej na płatniku skladek, to jest na Akademii (...). Ustalenie podlegania zainteresowanego ubezpieczeniom spolecznym – emerytalnemu i rentowemu z tytulu zawartej z nim przez wnioskodawce umowy o swiadczenie uslug, do których na podstawie art. 750 k.c. nalezy stosowac przepisy regulujace umowê zlecenia jest związane z obowiazkiem oplacania skladek na ubezpieczenie spoleczne w zaleźności od wysokości wynagrodzenia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódl wnioskodawca, który zaskarzajac wyrok w calosci zarzucil mu sprzeczność istotnych ustalení Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz naruszenie prawa materialnego

przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności art. 627 k.c., art. 628 k.c. art. 640 k.c. i art. 642 k.c.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że zainteresowany, realizując umowę o dzieło nie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego jako części kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie podlega uwzględnieniu, a podniesione w niej zarzuty są chybione.

Sąd pierwszej instancji przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe, na podstawie którego ustalił istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty. Sąd ten zastosował także prawidłowe przepisy prawne, które przytoczył i przeanalizował w pisemnym uzasadnieniu wyroku, a Sąd Apelacyjny nie dopatrzył się ich naruszenia i w pełni przychyła się zarówno do wykładni tych przepisów dokonanej przez Sąd Okręgowy, jaki i poczynionych przez ten Sąd ustaleń.

Przedmiotem sporu jest ocena rodzaju łączącej Akademię (...) we W. z R. M. umowy zawartej w 2004 r. Na jej podstawie zainteresowany przeprowadził zajęcia w postaci wykładów dla studentów. Strony zawierające umowę oznaczyły ją jako umowę o dzieło. Umowa została sporządzona według określonego schematu, a obowiązkiem zainteresowanego, zgodnie z jej treścią, było przygotowanie i przeprowadzenie wykładów z przedmiotu „ergonomia”.

Na podstawie umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła. Efektem końcowym jest więc pewien rezultat w postaci materialnej lub niematerialnej. Dziełem jest stworzenie czegoś lub przetworzenie do postaci, w jakiej dotychczas nie istniało. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu.

Takie też czynności były wykonywane przez zainteresowanego, bowiem w przypadku przeprowadzenia cyklu wykładów nie występuje żaden rezultat ucieleśniony w jakiegokolwiek postaci. Jest to wyłącznie staranne działanie wykonawcy umowy, który stosownie do posiadanej wiedzy, ma ją przekazać studentom. Poziom wiedzy studentów po takich wykładach nie może być utożsamiany z wymaganym rezultatem, nadto liczba wykonywanych godzin wykładów nadaje im charakter powtarzalnych czynności, nawet jeżeli wykład podzielono na części. W sprawie celem wykładu było przekazanie wiedzy z zakresu „ergonomii”. Był to przedmiot objęty programem studiów, a wykłady odbywały się w godzinach ustalonych przez (...). Treścią spornej umowy nie było zatem osiągnięcie rezultatu, czyli pomyślnego wyniku podejmowanych czynności, bo w przypadku tego typu usługi nie mogło być o tym mowy. Zainteresowany zobowiązał się jedynie do starannego działania związanego z przeprowadzeniem zajęć z ergonomii i przekazania w związku z tym określonej wiedzy. Nie ma w tym przypadku znaczenia specyfika uczelni, na której wykladał zainteresowany, ani też okoliczność własnego i w tym względzie indywidualnego ustalenia przez niego harmonogramu wykładów. Okoliczność charakterystycznego dla danej osoby prowadzenia zajęć, doboru materiałów, słów i sposobu przekazywania wiedzy nie może stanowić jedyne determinantu w oznaczeniu takich wykładów jako umów o dzieło. Istotne jest w tej sprawie, że wykłady zainteresowanego nie miały piętna odkrywczego, twórczego, poprzedzonego ekspertyzami, badaniami własnymi. Z konspektu jego zajęć wynika, że wykłady miały charakter odtworzeniowy, oparty na już ustalonej bazie wiedzy dotyczącej tego przedmiotu. Zainteresowany nie przedstawiał na nich nowatorskich odkryć, czy osiągnięć w zakresie ergonomii. Dlatego przeprowadzenie przez zainteresowanego wykładów było typową usługą dydaktyczną i to na rzecz podmiotu zajmującego się kształceniem. Rzeczą typową dla każdego etapu edukacji jest przygotowanie przez nauczyciela, począwszy od najniższego etapu nauki, programu, który będzie w danych jednostkach czasowych realizowany. Nawet jeżeli zainteresowany wykonywał pewne czynności, to miały one charakter techniczny, pomocniczy i przygotowawczy, a ich wyrażenie na piśmie nie może, zdaniem Sądu

Apelacyjnego, być utożsamiane z dziełem, którego dotyczy umowa, bowiem ta odnosiła się do przeprowadzenia zajęć – wykładów.

W orzecznictwie wyrażany jest pogląd, że jednym z kryteriów umożliwiającym odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych, który jest niemożliwy do przeprowadzenia, jeśli strony nie określiły w umowie cech indywidualizujących zamówione dzieło. Brak kryteriów określających rezultat umowy daje podstawy do uznania, że zamawiającemu chodziło o wykonanie określonych czynności, a nie o ich rezultat (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 14 listopada 2013 r., II UK 115/13 lex nr 1396411).

Brak rezultatu wykonywanej czynności w przedmiotowej umowie decyduje o tym, że umowa winna być zakwalifikowana jako umowa o świadczenie usług, do której znajdują zastosowanie przepisy o zleceniu w rozumieniu art. 750 kc. Ocena ta koresponduje z faktem, że wykonanie umowy nastąpiło na rzecz podmiotu, który stale i w zakresie działalności prowadzonego podmiotu zajmuje się czynnościami danego rodzaju, w tym wypadku prowadzeniem procesu dydaktycznego. Kodeks cywilny w art. 751 regulującym krótszy okres przedawnienia roszczeń, wskazuje na możliwość prowadzenia takich usług między innymi w kategorii nauki. W ramach umowy o wykonanie usługi, przyjmujący zlecenie zobowiązany jest do wykonania określonej czynności, w tym wypadku określonej liczby godzin wykładu. Przy wykonywaniu umowy korzysta ze swobody, co odpowiada wymogowi samodzielnego doboru tematów, czy zadań i sposobu ich przekazania, charakterystycznej również dla tej umowy nienazwanej o świadczenie usług. Sposób wypłaty wynagrodzenia w żadnej mierze nie decyduje jednoznacznie o rodzaju umowy, zwłaszcza, że odnosi się to do umowy cywilnoprawnej, gdzie strony swobodnie mogą ustalić sposób wypłaty wynagrodzenia.

W świetle powyższego zarzuty apelacji nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ Sąd Okręgowy prawidłowo oraz wszechstronnie ocenił i rozważył zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i na jego podstawie doszedł do słusznych wniosków, o których mowa wyżej.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy, jako niezasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach wydano na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

R.S.